

PURIM

Ledor Vador

Ledor Vador je obrazovni projekat Saveza javerejskih opština Srbije

Publikacija je namenjena deci i omladini, u nadi da će svako od vas pronaći nešto interesantno i prilagođeno vašem uzrastu.

Ovu publikaciju priredile su koordinatorke projekta

Sonja Viličić i Mila Stojanović

Mart 2019.

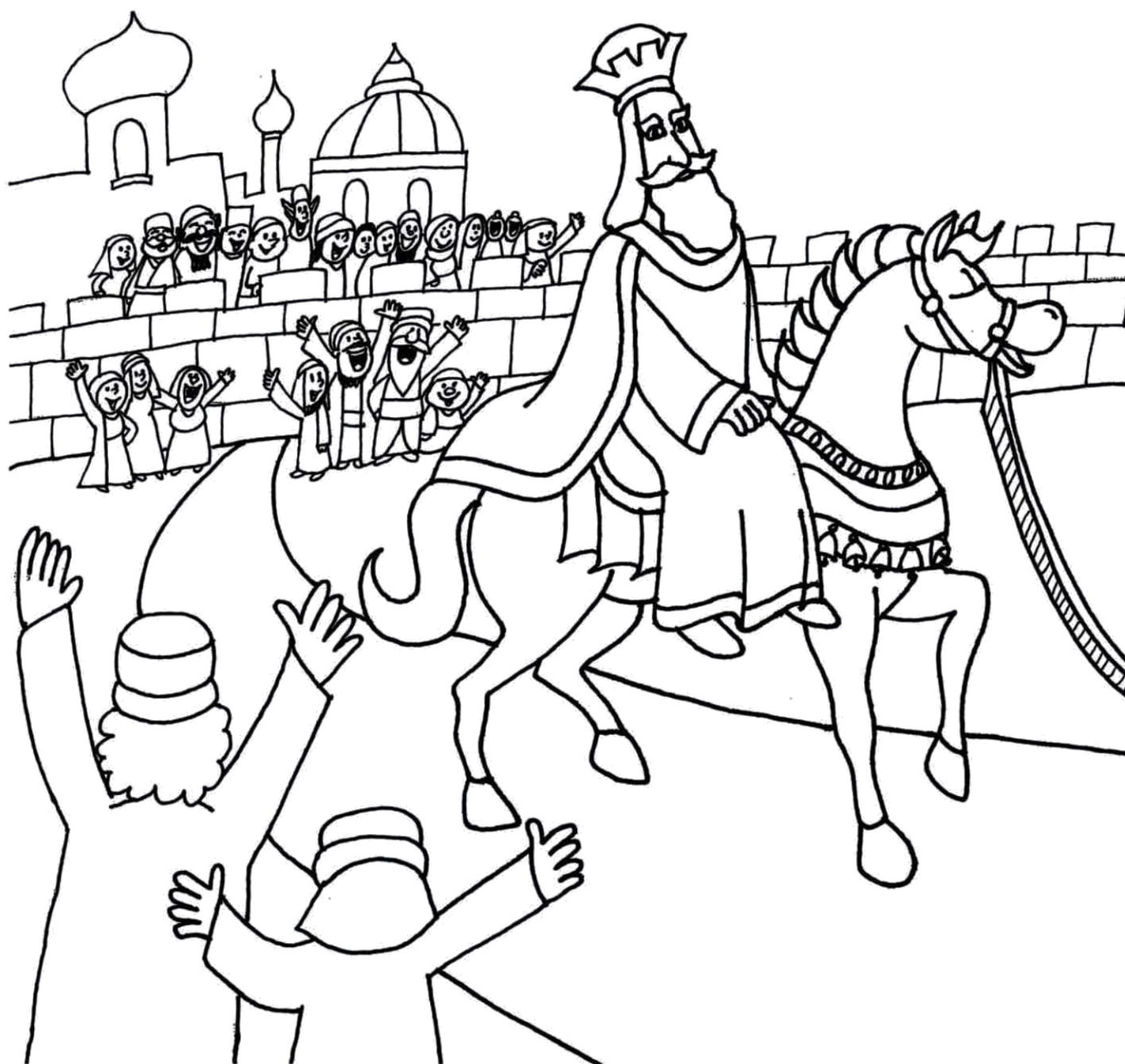
מגילת אסתר

Megilat Ester

Svitak o Esteri

Nekada davno, u periodu između rušenja Prvog hrama i izgradnje Drugog hrama u Jerusalimu, u zemlji koja se zove Persija (Vavilon), vladao je kralj po imenu Ahašveroš. Ahašverošova žena bila je kraljica Vašti. Palata kralja Ahašveroša nalazila se u glavnom gradu Persije, gradu Šušanu.

Kraljica Vašti, žena kralja Ahašveroša, priredila je slavlje u kraljevskoj palati. Sedmog dana, kada je kraljevo srce bilo preplavljeno radošću, naredio je svojim dvoranima da dovedu kraljicu Vašti. Ali kraljica je odbila da poslušá kraljevu zapovest, jer nije htela da se pojavi kao jedina žena među kraljeve goste. Kralja je naljutila njena neposlušnost i zauvek je zabranio kraljici da se pojavljuje na dvoru.

Ahašveroš je odlučio da izabere novu kraljicu, koja će biti poslušna, plemenita i dobra. Počelo je dugo traganje za novom kraljicom.

U Sušanu, živeo je Jevrejin po imenu Mordehaj. Odgojio je Esteru, ćerku svog ujaka, posle smrti njenog oca i majke. Estera je bila lepo vaspitana i odisala je dobrotom.

Ahašveroš je priredio slavlje, na koje je došla i Estera. Među hiljadama kandidatkinja, Estera, rođaka Jevrejina Mordehaja, je izabrana. Pridobila je njegovu ljubav i milost i on joj je stavio carsku krunu na glavu i ona je postala kraljica.

Mordehaj je svakodnevno posećivao Esteru.

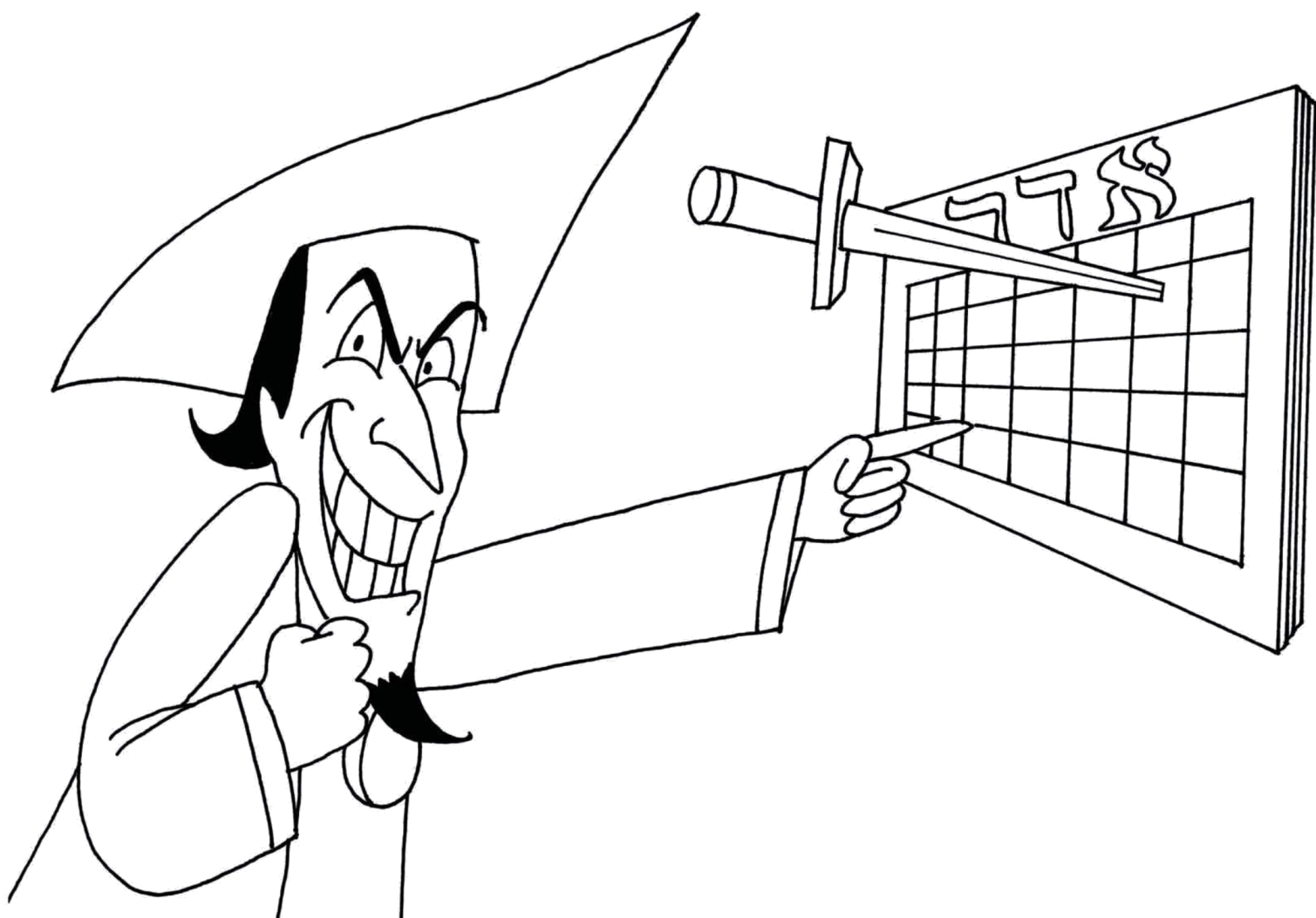
Slučajno se desilo da je Mordehaj jednog dana sedeo u kraljevom predvorju i čuo kako dva dvorana žele da naude Ahašverošu. Ispričao je to Esteri, a ona je sve prenela kralju. Stvar je ispitana, dvorani su kažnjeni, a događaj je zabeležen u kraljevom dnevniku.

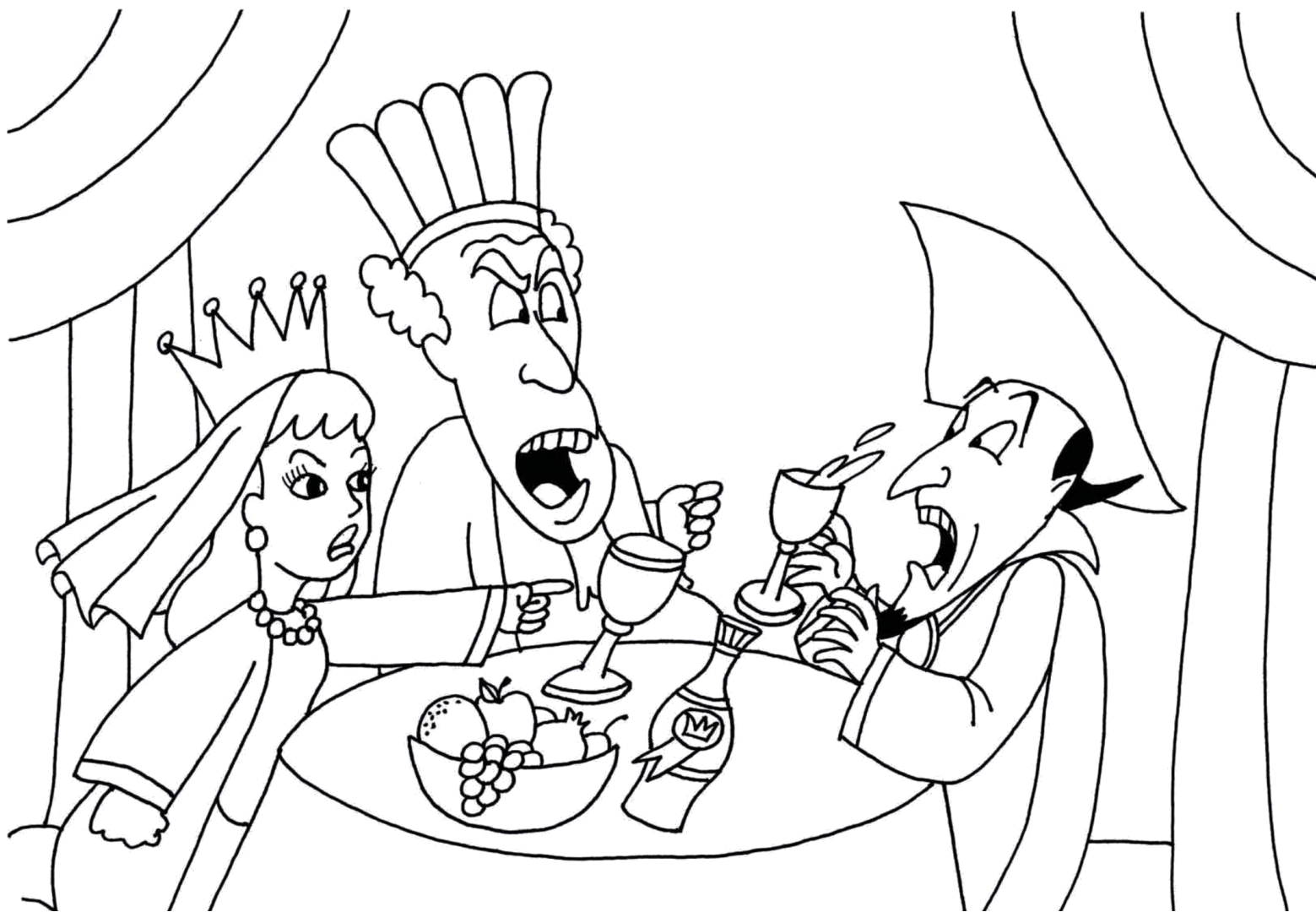

Omiljeni kraljev savetnik zvao se Haman. Ahašveroš ga je postavio iznad svih knezova u svom carstvu.

Haman je bio zlikovac, nije voleo Jevreje jer mu se jednom prilikom Mordehaj nije poklonio. To je Hamana veoma razljutilo, te je hteo da kazni sve Jevreje. Ubedio je kralja Ahašveroša da izda naredbu, kojom naređuje da se svi Jevreji u njegovom kraljevstvu proteraju.

Kako bi odredio datum uništenja, Haman je bacio kocku, na persijskom PUR, zato se i praznik zove PURim, i određeno je da se naredba sprovede 14. dana meseca adara.

Mordehaj je ubedio Esteru da spasi jevrejski narod, tako što će pričati sa kraljem.

Tri dana i tri noći Jevreji i Estera postili su i molili su se za čudo. Sa velikim rizikom za njen život, Estera se pojavila pred kraljem, iako pre toga nije bila pozvana da dođe pred njega. Ona mu je otkrila da je i ona Jevrejka i otkrila mu je Hamanove zle planove.

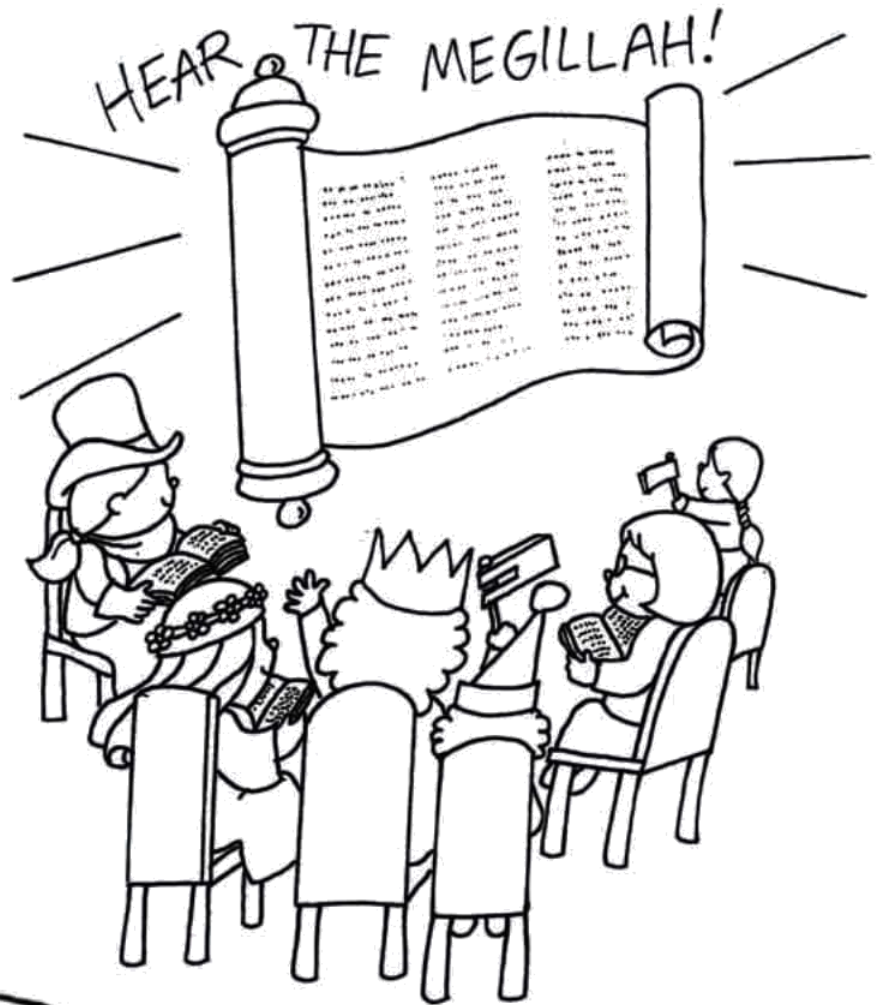
Kralj je bio besan na Hamana i izdao je novu naredbu, kojom je Haman postao žrtva svoje zle namere. Haman i njegovi sinovi su pogubljeni, Jevreji su spašeni, a Mordehaj postavljen za novog kraljevog savetnika.

Bez obzira na to da li je priča o Esteri samo legenda ili se zaista zasniva na istorijskim činjenicama, sigurno je da je Purim postao praznik narodnog slavlja, da je stvorio bogatu tradiciju lepih i veselih običaja, kao i da se proslavljao i proslavlja sve do naših dana u svim jevrejskim zajednicama.

Danas je Purim pre svega veseo praznik, koga karakteriše nekoliko običaja:

- Čitanje svitka o Ester (hebrejski Megilat Ester), odnosno same priče o Esteri u sinagogama

- Slanje poklona u hrani poznanicima i prijateljima

- Darivanje siromašnijih i onih kojima je to najviše potrebno

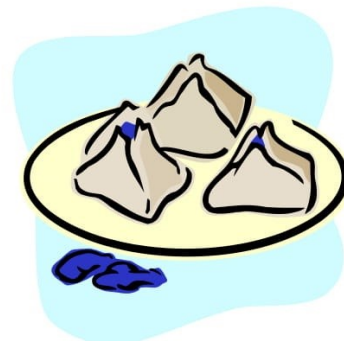
- Priređivanje svečanog obroka povodom praznika

Pored ovoga, za Purim se tradicionalno priređuju maskenbali, zbijaju se šale, izvode se komične predstave sa maskama (često upravo na samu temu purimske istorijske priče) i slično. Usled opšteg veselog raspoloženja u Purimu uživaju kako deca, tako i odrasli.

**Nacrtaj sebe u kostimu onoga u šta želiš da se
maskiraš za Purim**

Poveži odgovarajuće slike sa leve i desne strane

read the
Megillah

CHARI PERE-U

HAMAN!

BOOOO!

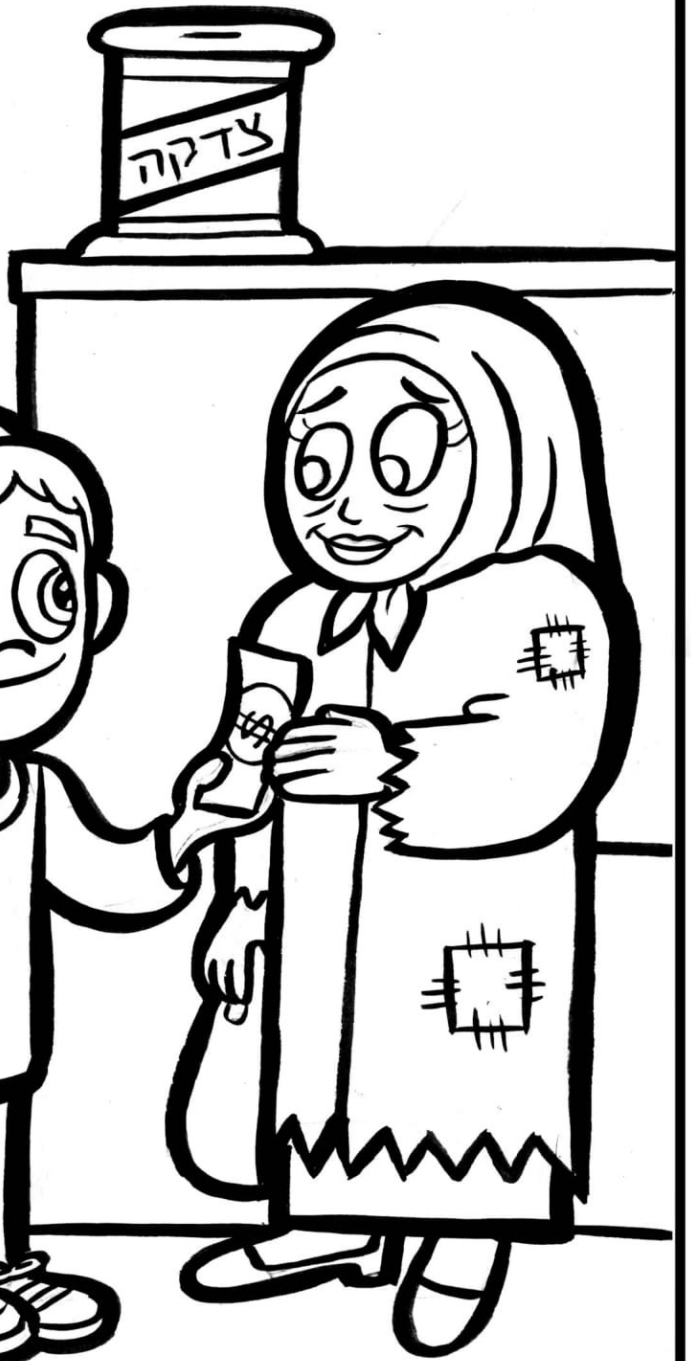
give
**MISHLOACH
MANOT**

CHARI PERE-U

OBOJI SLIKU!

give
**MATANOT
L'EVYONIM**

CHARI PERE-U

eat
**SEUDAT
PURIM**

CHARP PERE U

Razgovaraj sa svojim bližnjima zašto je važno da vodimo računa i o drugima, a onda nacrtaj na koji način možeš da pomogneš siromašnima.

Pesme

HAG PURIM

Hag Purim x2
Hag gadol la jehudim

Masehot, rašanim,
šir verikudim.

Hava nariša- raš, raš, raš, x3
Bara'ašanim.

ANI PURIM

Ani Purim, ani Purim
Sameah umvadeah
Halo rak pam bašana
Avo lehitareah.

La la la - la la

Rabi Purim, rabi Purim,
Emor na li madua.
Madua lo jahol Purim
Pamajim bašavua.
La la la - la la

Heidad Purim, Heidad Purim
Haku tof umtsiltajim.
Ho mi jeten uva Purim
Lehodeš, Lehodšajim.
La la la - la la

ŠOŠANAT JAKOV

Šošanat Jakov cahala vesameha,
Birotam jahad tehelet Mordehaj.
Tešuatam hajita lanecah,
Vetikvatam behol dor vador.

Lehodija šekol koveha
Lo jevošu, velo jicalmu
Lanecah kol hahosim bah.

Arur Haman ašer bikeš leabdi,
Baruh Mordehaj hajehudi.
Arura Zereš, ešet mafhidi,
Beruhah Ester badi,
Vegam harvona zahor latov.

MIŠENIHNAS ADAR

Mišenihnas Adar,
Marbin besimha.

Hajav adam livsumei
Ad dla jada.

LEICAN KATAN NEHMAD

Leizan katan nehmad,
Roked im kol ehad.
Leican katan šeli,
Ulai tirkod iti?
Ulai, ulai, ulai tirkod iti?
Ulai, ulai, ulai tirkod iti?

Za Purim se tradicionalno pripremaju jela koja su punjena nečim. Isto kako što je Estera dugo sakrivala svoj identitet, punjena hrana sakriva šta se u njoj stvarno nalazi.

Recept za Hamanove uši (Hamantašen)

Testo:

- 1 jaje
- 2-3 kaške kiselog mleka
- 2,5 šolje brašna
- 0,5 šolje šećera
- 1 kašičica praška za pecivo
- 0,5 kašičice soli
- 200 g putera
- 1,5 kašičice naribane kore od limuna

Umesi testo i ostavi ga u frižideru najmanje 2 sata.

Razvuci ga i izreži na krugove. U sredinu svakog kruga stavi po kašičicu fila i preklopi je sa tri strane, tako da dobiješ oblik trougla. Pritisni krajeve da se slepe.

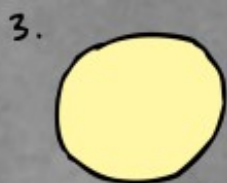
Pre pečenja stavi u frižider na pola sata. Peći na 190 C oko 15 min.

Fil:

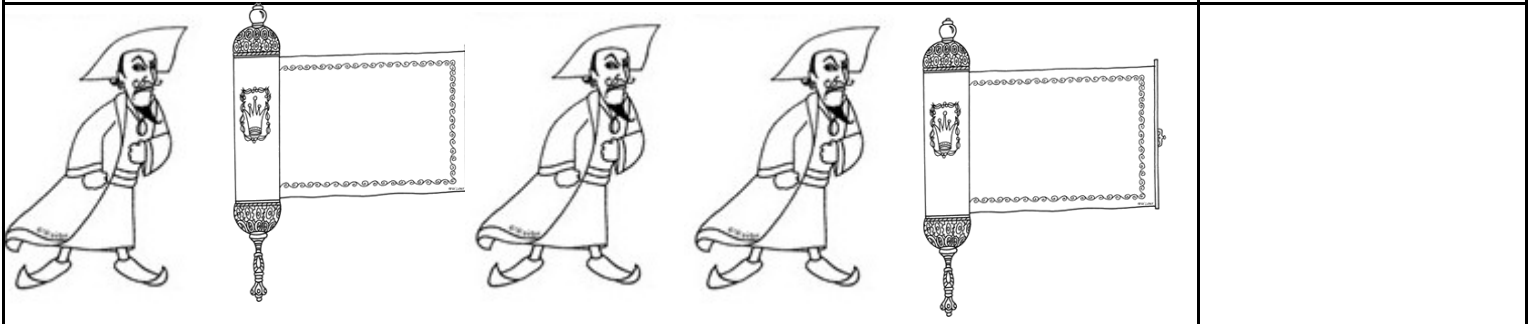
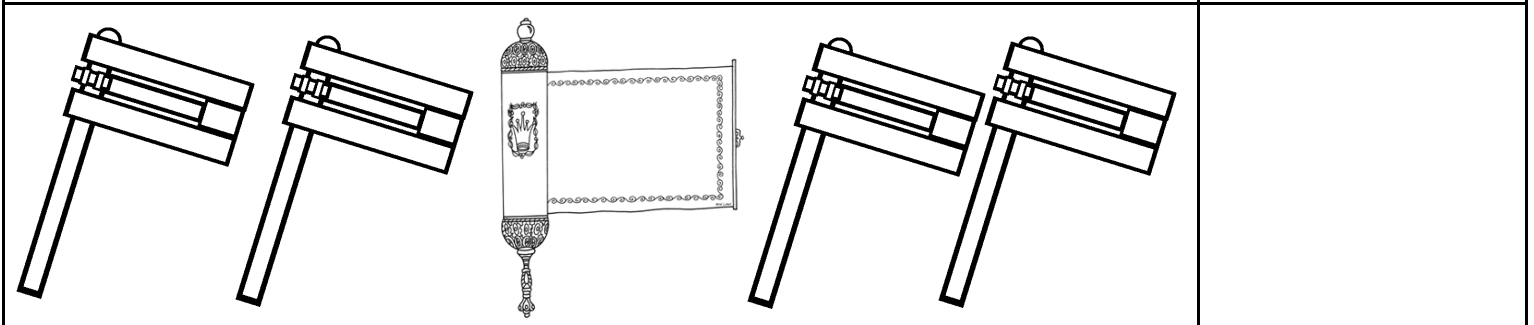
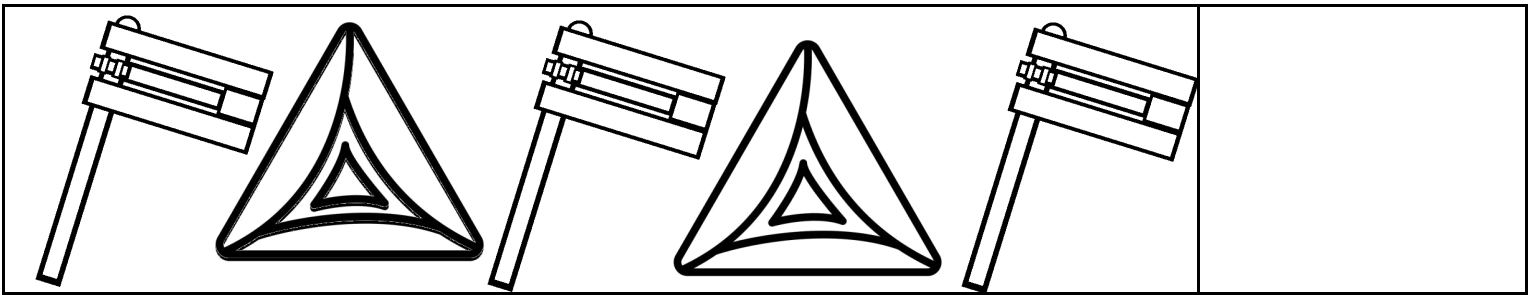
Možeš jednostavno da filuješ džemom ili nutelom ili da napraviš poseban fil.

- 100 g mlevenog maka
- 1,5 šolje mleka
- 6 kašika šećera
- 1,5 šolje suvog grožđa
- 2-3 kašike putera
- 1 kašičica naribane kore limuna

Kuvaj na slaboj vatri mak, mleko i šećer 15-20 min. ili dok ne postane gusto. Dodaj puter i suvo grožđe i mešaj dok se puter ne rastopi. Skloni sa vatre i dodaj limunovu koru. Ohladi pre upotrebe.

Nacrtaj ono što je sledeće u nizu
ili upiši odgovarajući broj

1

2

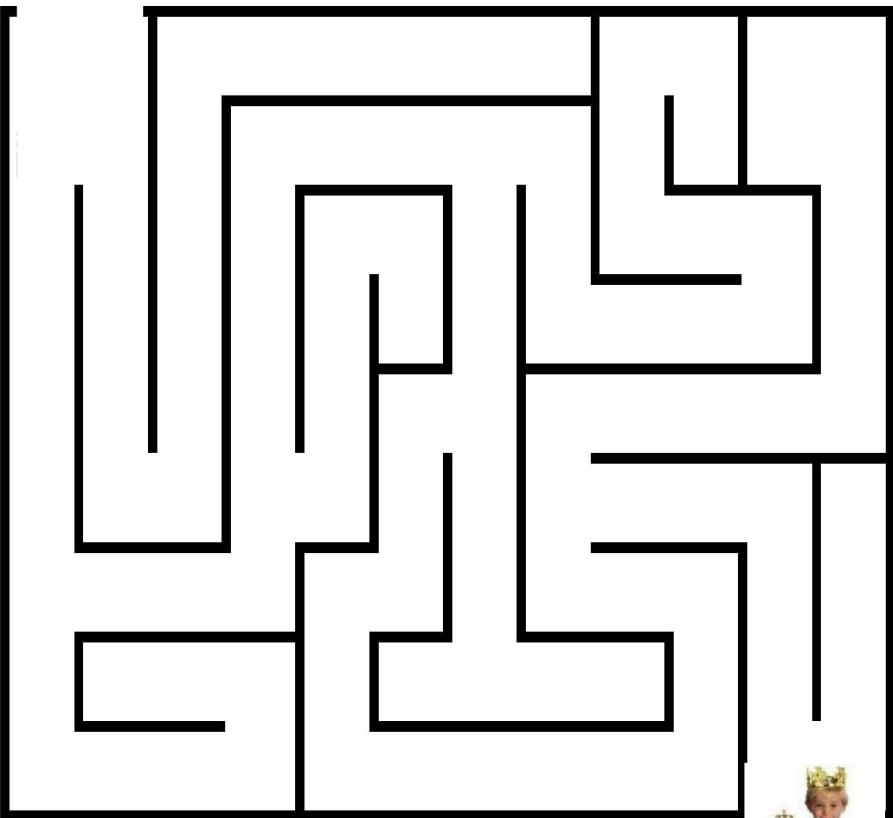
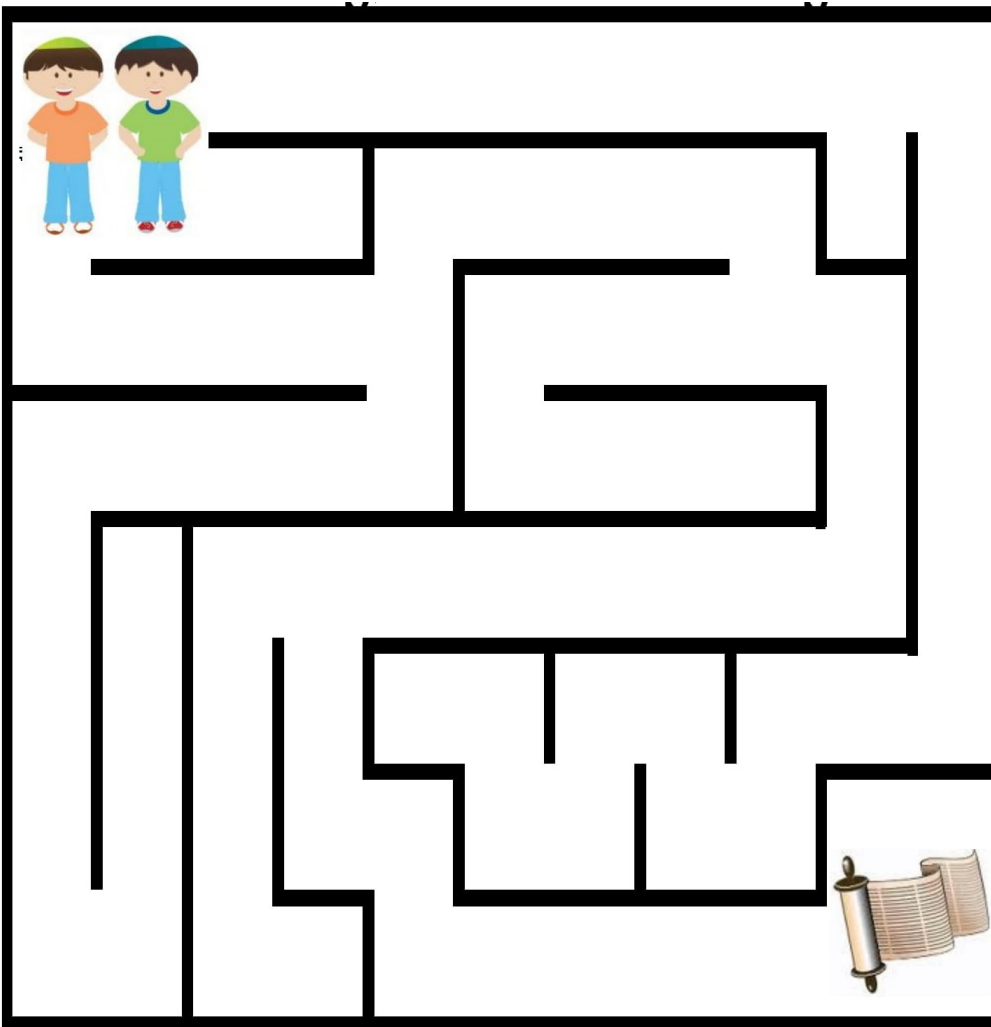
3

4

5

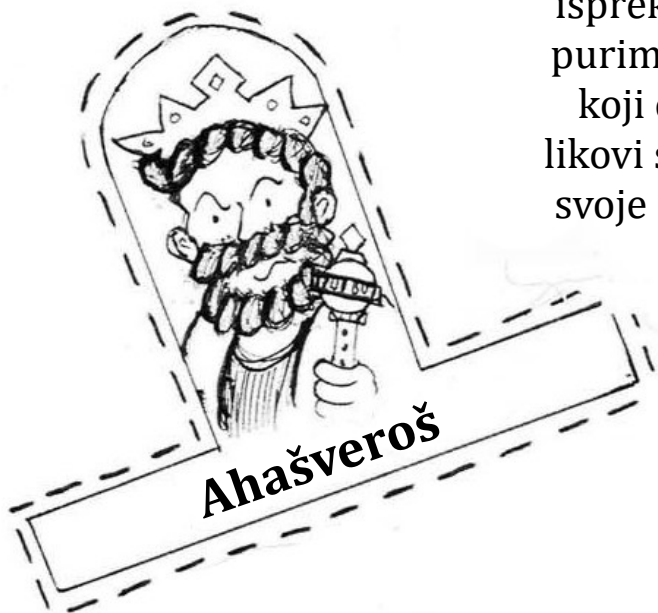
6

Pomozi dečacima
da dođu do Megile
i Kraljici do Kralja.

Zalepi ovaj list na neki jači karton, a potom iseci po isprekidanim linijama likove iz purimske priče. Napravi prsten koji ćeš zalepiti selotejpom i likovi su spremni da ih staviš na svoje prstiće i počneš svima da pričaš priču.

PURIM MAZE

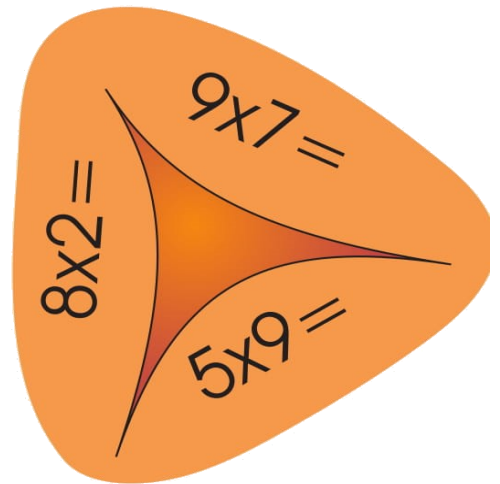
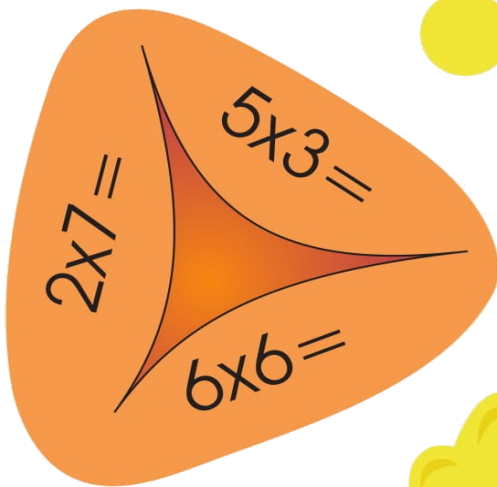
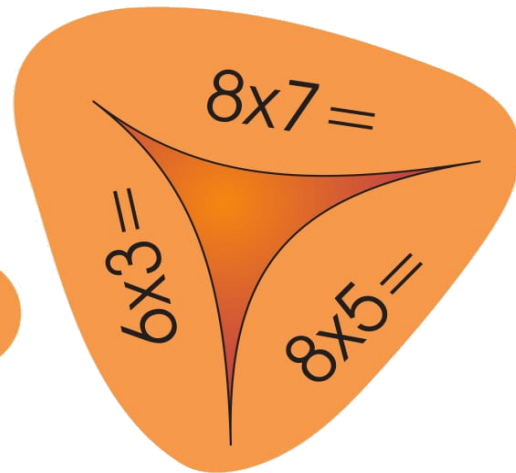
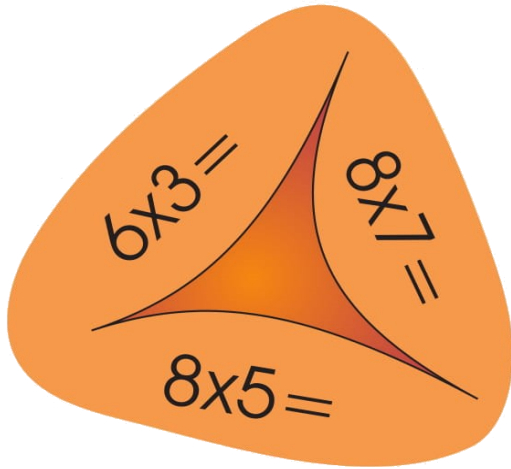
Hamanu je naređeno da provede Mordehaja na konju kroz Šušan. Pomozi im da prođu pravim putem.

HAPPY PURIM!

FINISH!

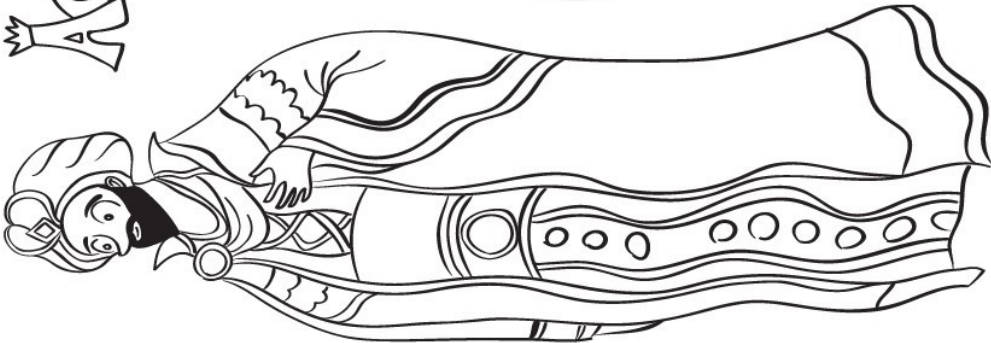
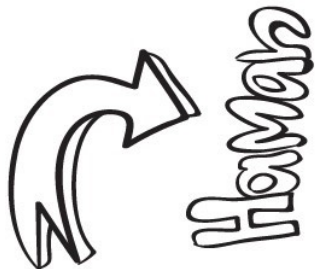

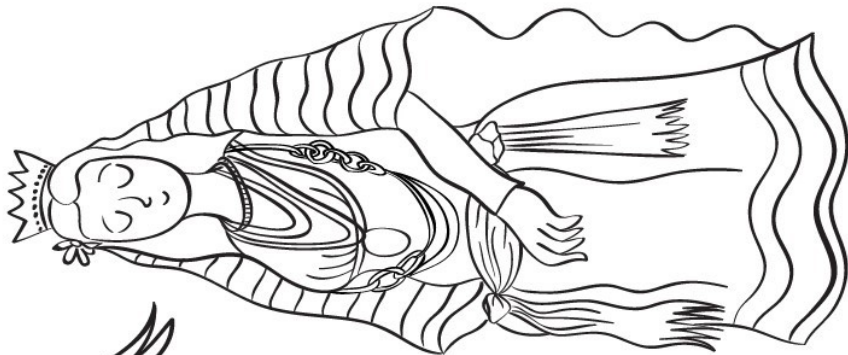
IZRAČUNAJ!

Acha Shverosh

Esther

Yohanan

וְיָבֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ וְיִשְׁמָעוּ אֶת-דְּבָרָיו

....

KUTAK ZA RODITELJE

Ova publikacija namenjena je prvenstveno deci, ali i roditeljima.

Za roditelje smo pripremili deo teksta iz knjige *Praznicni običaji jugoslovenskih Jevreja*, M. Mihailović.

Vecina jevrejskih praznika slavila se veselo, ali nijedan u tom pogledu nije bio ravan Purimu. Za njega se slobodno može reći da je najveseliji jevrejski praznik. Nije smatran verskim praznikom, već prilikom da se jednom godišnje prepusti jelu, piću, zabavi i dobrom raspoloženju. Purim su voleli svi, i stari i mladi, željno ga iščekivali, a kada bi prošao o njemu su još dugo govorili.

Među pet micvot (dobrih dela) koja treba ispuniti za praznik, ubrajaju se: post uoči praznika, prisustvo javnom čitanju Megile u hramu, slanje darova rodbini i prijateljima, darivanje dece i sirotinje i prisustvovanje purimskoj zabavi. Post uoči praznika na 13. adar, poznat kao Com Ester, Taanit Ester ili Ester Tajnes, kako su ga na jidišu zvali, običaj je koga su se Jevreji kod nas ponegde strogo pridržavali, naročito u pobožnim porodicama, dok se negde potpuno izobičajio.

Prisustvovanje čitanju Megile u hramu jedan je od najstarijih purimskih običajia. Talmudski propisi nalažu da se Megila čita u dva navrata: prve večeri praznika, na večernjoj molitvi, a potom sutradan na jutarnjoj molitvi. Obaveza je važila za sve, kako za odrasle tako i za decu.

Međutim, žene su češće ostajale kod kuće radi priprema bogate purimske večere, dok su se deca ovoj obavezi unapred radovala, jer im je za ovaj praznik bilo dozvoljeno da u hram unesu razne rekvizite za pravljenje buke, kojima će ismejavati Hamanovo ime. Kad bi u tekstu izgovorili Arur Haman (proklet bio Haman) zaustavljali bi dalje čitanje, a to je za decu bio znak da započnu sa vikanjem, lupanjem, okretanjem čegrtaljki itd.

Slanje darova rodbini i prijateljima, najpopularniji je purimski običaj. Pravilo je bilo da se darovi šalju po nekom, a ne da se lično nose. To su obično radila deca, ona su se tome posebno radovala, mada je bilo porodica koje su svoje darove slale po posluži ili čak poštom. Međusobno su se darivali najbliži rođaci i prijatelji, a posebno tazbina. Najčešće su se razmenjivali kolači. Nigde nije bilo propisano šta treba slati, već su se ti običaji formirali spontano u zavisnosti od sredine.

Novac koji su deca za Purim dobijala od svojih očeva i majki nazivan je različito: u Bosni, na primer papilikus (papirni novac), ganansja en Purim (purimska zarada); u Beogradu Mah Purim, a u Vojvodini je bio poznat kao Purim gelt (purimski novac).

Veselu purimsku atmosferu upotpunjavali su purimski vašari. Kod nas je taj običaj bio raširen i poznat pod imenom il kurtiziku di Purim ili Purimski bazar.

Čuveni vašari održavali su se u Sarajevu, Beogradu i Skopju. Beogradski je bio na Jaliji. Tezge sa robom bile su poredane duž čitave nekadasnje ulice Princa Evgenija, danas Jevrejske. Prodavala se razna roba: od pištaljki, čegrtaljki, drombulja i sličnih rekvizita pomoću kojih se pravila buka u sinagogi za vreme čitanja Megile, preko maski od papir mašea, do raznih kolača i orijentalnih poslastica. Igrala se popularna lutrija zvana tango frango.

Vrhunac Purima bila je porodična sedeljka, zabava i večera, svuda poznata kao seuda di Purim. Na njoj su se okupljali rodbina, prijatelji i komšiluk, a što je bilo više ljudi bilo je veselije.

Pored tradicionalnih kućnih proslava bile su popularne purimske zabave i purim balovi u organizaciji raznih jevrejskih kulturno-umetničkih i dobrotvornih društava.

Često su te zabave bile događaj sezone u pojedinim mestima, a na njih su dolazili i oni koji nisu bili Jevreji. Pripreme za ove zabave počinjale su daleko pre početka praznika. I toalete i maske šile su se u čuvenim salonima. Cilj ovih balova nije se svodio samo na zabavu. To je jasno ako se ima na umu da je sav prihod od ulaznica, tombole ili bogatog bifea koji su spremali sami članovi i članice društva, uvek išao u dobrotvorne svrhe.

Ništa manje popularne nisu bile ni dečje purimske priredbe. Organizovale su ih jevrejske škole ili opštine, obično na drugi dan praznika. Deca su dolazila na priredbe u pratnji roditelja. Razume se da su i ona bila maskirana, pa se u takvim prilikama birala i najlepša maska i dodeljivane su nagrade. Deca su pevala, recitovala, a često su izvodila i čitave pozorišne predstave sa purimskom tematikom, što su mesecima ranije uvežbavala sa svojim nastavnicima.

(M. Mihailovic, *Praznicni običaji jugoslovenskih Jevreja*, JIM, Beograd 1986, str. 60-67)

PURIM FINDER

PRONAĐI NA SLICI

10 HAMANOVE UŠI

8 BONBONA

5 KLOVNOVA

4 NOVČANICE

3 ČEGRTALJKE

= LIZALICA - ESTER

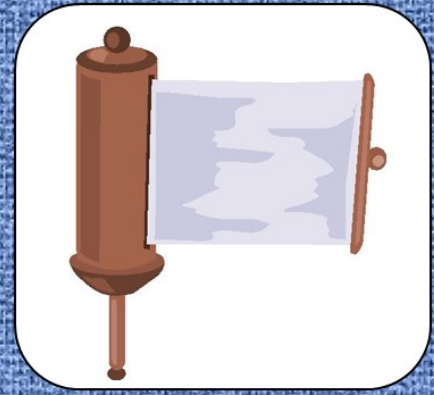
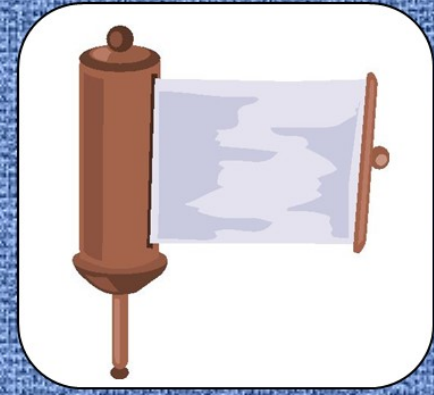
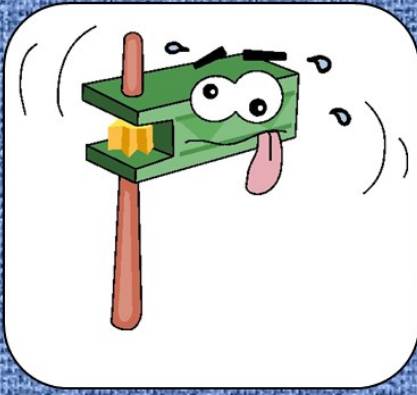

= LIZALICA - MORDEHAJ

= LIZALICA - HAMAN

ISECI KARTICE I IGARAJ SE SA SVOJIM DRUGARIMA

PURIMSKA IGRA MEMORIJE

